

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Кращі практики громад з наповнення дохідної частини місцевих бюджетів в умовах воєнного стану (туристичний збір) на прикладі Шацької територіальної громади Волинської області

Туристичний збір – фінансовий резерв для розвитку громад.

Однією з головних засад успішного розвитку держави є ефективна та дієва система місцевого самоврядування. Фінансове забезпечення функціонування громади, її соціально-економічний розвиток значною мірою обумовлені податковими надходженнями. Для забезпечення виконання своїх функцій, створення належного життєвого середовища для населення громади, органи місцевого самоврядування повинні мати достатні фінансові ресурси, основу яких складають кошти місцевих бюджетів.

Місцеві податки і збори - це один із важливих джерел доходів бюджетів органів місцевого самоврядування. Підвищення ролі місцевих податків і зборів та збільшення їх частки у власних доходах місцевих бюджетів є основним завданням фінансово-бюджетної політики.

Туристична галузь є важливим чинником стабільного й динамічного збільшення надходжень до бюджетів різних рівнів. Позитивна динаміка розвитку туризму - це дія багатьох конкурентних чинників, серед яких популяризація цікавих напрямків відпочинку, зручна логістика, підвищення рівня обізнаності населення, зростання добробуту людей, створення безпечних умов перебування туристів, піклування про культурну спадщину .

Як результат, сьогодні туристична діяльність це одна з найперспективніших сфер світової економіки, яка має високі темпи розвитку. Франція, Іспанія, США та Італія разом займають більш ніж 30% світового туристичного ринку.

Першочерговим напрямом розвитку туризму в Україні є розробка цілісної стратегії його розвитку на державному й регіональному рівнях, що буде враховувати досвід зарубіжних країн і національні історичні, правові та культурні особливості.

Серед перешкод, які лежать на шляху повноцінного використання потенціалу туристичної галузі варто віднести:

- недостатньо інформації про національний, український, туристичний продукт;
- слабка транспортна логістика;

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

- нераціональне використання туристичних ресурсів;
- невідповідністю стану туристичної інфраструктури міжнародним стандартам;
- проблеми з відсутністю кваліфікованих кадрів у галузі;
- безпека туристів;
- невідповідність стандартам готельно-ресторанного фонду;
- неефективне використання природних ресурсів.

Туристичний збір є важливим індикатором розвитку туристичної галузі України. Упродовж 2021 року до бюджету України надійшли 244 млн грн туристичного збору, що на 86,8% більше, ніж у 2020 році (130,6 млн грн), а також на 20% вищий за аналогічний показник 2019 року (196 млн грн).

До п'ятірки лідерів за сплатою туристичного збору увійшли місто Київ та 4 області. Столиця поповнила бюджет на 68 млн грн, Одеська область – 26,8 млн грн, Львівська – 23 млн грн, Київська – 15,3 млн грн, Закарпатська – 11,7 млн грн.

Ставка збору встановлюється за рішенням місцевих рад за кожну добу тимчасового розміщення в розмірі до 0,5% для внутрішнього туризму і до 5% для в'їзного. Станом на 2021 рік суми складала до 30 грн для внутрішнього туризму і до 300 грн для в'їзного туризму.

Кількість іноземців, які перетнули кордон України у 2021 році порівняно з 2020 роком зросла на 26,3% та становила майже 4,27 млн осіб.

Наша держава націлена встановити прозорі й чесні правила для всіх учасників ринку, оновлений Закон про туризм встановить системні принципи у роботі туристичної галузі, яка протягом 30 років розвивалася хаотично.

Розвиток країни неможливий без ефективного розвитку громад, які потребують відповідного фінансового забезпечення, безпосередньо залежного від способу наповнення місцевих бюджетів, одним з яких є туристичний збір. Туристичний збір, зараховується в повному обсязі до бюджету територіальної громади і є вагомим джерелом наповнення дохідної частини бюджету.

Відповідно до статті 10 та пункту 12.3 статті 12 Податкового кодексу України законодавчо закріплено право органів місцевого самоврядування приймати рішення про встановлення місцевих податків та зборів, в тому числі і туристичного збору, в межах своїх повноважень та в порядку, визначеному чинним законодавством. Питання туристичного збору визначаються статтею 268 Податкового кодексу України.

Туристичний збір є важливою складовою бюджету Шацької селищної ради. З метою збільшення туристичного збору, проводиться ряд заходів для залучення більшої кількості туристів на територію Шацького краю.

Промоція здійснювалася в двох напрямках: внутрішня промоція спрямована на виховання любові до рідного краю, поінформованості про його історію, культуру тощо серед дітей і дорослих жителів громади; зовнішня промоція покликана поширити інформацію про Шацький край, його туристичні продукти, культурно-мистецькі заходи, унікальні туристичні пропозиції за його межами.

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Для популяризації Шацького краю виготовлено сувенірну продукцію з логотипом: пакети, папки, блокноти, ручки, чашки та футболки. Також виготовлено білборд з логотипом та слоганом краю, який розміщений при в'їзді на територію Шацької громади.

В 2021 році, для відкриття туристичного сезону, відділом туризму та промоцій проведено, вперше на Шацьких озерах, туристичний Фестиваль «Запали сезон на Світязі - 2021». У програмі свята цікаві частини для дорослих та дітей: пляжний конкурс піщаних замків, гра на фортепіано, музичні подарунки місцевих талантів, аукціон картини «Світязь». Облаштування фотозони з фортепіано на березі озера Світязь.

На традиційному Фестивалі світязького Пончика, працівниками громади облаштовано фотозону у стилі "У гості до бабусиної оселі", щоб кожен міг пригадати приємні літні дні проведені в гостях у бабусі, де завжди пахло смачними пончиками та пиріжками, та водночас зберегти на все життя пам'ятні моменти, емоції та настрої незабутнього дня.

Пропагуючи розвиток дитячого туризму, спеціалістами відділу розроблено розважально-пізнавальний квест «У чому скарб Світязя», який проводиться для учнів середніх класів Шацької громади.

В рамках відзначення дня селища Шацьк, організовано фотоквест «Insta Шацьк», де школярки з селища зобразили Шацьк через об'єктив своєї фотокамери. Організатори запрошували всіх відвідати Шацьк гаслом з фотозони «Welcome to Shatsk». Спогади про свято збереглися на світлинах та в соціальних мережах, що відіграє чималу роль в популяризації Шацького краю.

Для промоції Шацького краю надруковано сувенірні кишенькові календарики на 2022 рік та виготовлено настільний промоційний календар на 2022 рік, в якому відображено 12 озер Шацької громади із 30 наявних.

Окрім цього, розроблені буклети, про чотири пори року, які відкривають потенціал не лише літнього Шацька, але й показують, що в нашому краї є чим зайнятися і в інші пори року.

Для популяризації Шацького краю, залучення туристів ведеться активна робота у соціальних мережах. Окрім сторінок Шацької селищної ради та управління «Центр розвитку громади» в мережі фейсбук, ведуться ще сторінки Шацький край (@shatsk.region) в соціальних мережах Facebook та Instagram, де постійно проводиться наповнення актуальною інформацією.

Для покращення адміністрування туристичного збору в громаді вживаються ряд заходів, основні з яких:

- проведення ряду зустрічей безпосередньо з людьми, власниками садиб, щодо сплати туристичного збору;
- створення сторінки в мережі фейсбук «Туристу Шацької громади» для інформування туристів про сплату туристичного збору та зворотнього зв'язку;
- розроблення буклету «Туристу Шацького краю», з роз'ясненнями та можливістю переходу за QR-кодом на сторінку в мережі фейсбук, щоб дізнатися деталі та отримати відповіді на свої питання;
- проведення детального роз'яснення щодо правильності сплати даного збору;

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

- застосування механізму реєстрації підприємцем для сплати туристичного збору;
- оприлюднення інформації щодо використання коштів збору;
- демонстрація проморолика Шацького краю "Туристичний збір - запорука розвитку громади";
- розміщений в соціальних мережах та на YouTube даного проморолика та ін.

Також протягом літнього відпочинкового сезону проводиться інформаційно - роз'яснювальна робота щодо сплати туристичного збору, шляхом розсилання повідомлень, здійснення телефонних дзвінків безпосередньо до власників садиб.

Для спрощеної сплати туристичного збору, Шацькою селищною радою визначено перелік податкових агентів.

Шацькою селищною радою прийнято рішення від 24.06.2021 року № 11/5 "Про встановлення туристичного збору та ставок туристичного збору на території Шацької селищної ради на 2022 рік", яким затверджено ставку туристичного збору за кожен добу тимчасового розміщення особи в розмірі 0,15 % від розміру мінімальної заробітної плати. Тобто, за один день за одну людину необхідно сплатити 9,75 грн. (так, як мінімальна заробітна плата станом на 01.01.2022 року становить 6500,00 грн, то $6500 \times 0,15\% = 9,75$ грн.).

Всі, хто прибуває на територію Шацької громади, та отримує послуги з тимчасового проживання (ночівлі) повинні заплатити туристичний збір.

Спостерігаємо новаторський підхід вирівнювання максимальної граничної величини для всіх платників в рішенні Шацької селищної ради. У більшості країн світу туристичний збір чи його аналоги стягуються незалежно від громадянства та постійного місця проживання подорожуючого. Дане рішення забезпечує дотримання принципу рівності усіх платників, дотримання соціальної справедливості та рівні конкурентні умови на ринку готельних послуг, спрощення адміністрування туристичного збору.

А також має позитивний вплив на розвиток туристичної галузі в громаді, особливо під час відновлення її роботи після закінчення війни, та покращує імідж України як туристично привабливої держави. При цьому слід враховувати комплексний підхід розвитку туристичної галузі. Адже із розвитком туристичної сфери в громаді збільшується кількість туристів і, як наслідок, втрати місцевих бюджетів від зменшення надходжень туристичного збору компенсуються витратами туристів у сфері послуг та суміжними з цим податками – ПДВ, ПДФО, акцизи тощо. Туризм позитивно впливає на розвиток торгівлі, сфер розваг, громадського харчування, транспорту, культури та спорту і одночасно приносить прибуток громаді.

Отримані кошти витрачаються на розвиток інфраструктури: будівництво доріг, облаштування тротуарів, вуличного освітлення, дитячих майданчиків, прибирання пляжів, благоустрій відпочинкових територій, проведення культурних та спортивних свят, організацію інформування туристів, рекламу Шацького краю.

З метою забезпечення розвитку в'їзного та внутрішнього туризму, популяризації туристичного потенціалу в громаді діє комплексна Програма розвитку культури, мистецтва, туризму, охорони культурної спадщини та спорту на 2021-2025 роки. Реалізація заходів регіональної програми в галузі туризму включає такі основні напрямки:

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

- забезпечення оптимального середовища сталого розвитку туризму;
- розвиток місцевих видів туризму: спортивного, екологічного, краєзнавчого, зеленого тощо;
- створення єдиної інформаційної бази з повним банком даних про туристичні маршрути, об'єкти, заклади розміщення туристів;
- позначення маршрутів відвідування туристичних об'єктів та місць відпочинку через встановлення інформаційних знаків та щитів із туристичною інформацією;
- випуск іміджевої та сувенірної продукції;
- забезпечення підвищення кваліфікації спеціалістів галузі;
- підтримка творчих ініціатив;
- здійснення організаційної роботи з підготовки до участі в міжнародних фестивалях, конкурсах.

Значне місце розвиток туристичної галузі займає в стратегії розвитку Шацької громади. Програма економічного і соціального розвитку Шацької селищної ради на 2021-2023 роки передбачає:

- проведення інвентаризації туристичних об'єктів та їх знакування та маркування;
- участь в тренінгах для представників туристичного бізнесу на тему розвитку зеленого туризму та промоції туристичного продукту;
- промоція сільського зеленого туризму, шляхом розповсюдження інформації в електронній мережі та друкованих засобах інформації;
- підтримку та сприяння в проведенні фестивалів у громаді;
- подання інформації до щомісячного календаря туристичних подій Волинської області;
- висвітлення інформації про туристично-рекреаційний потенціал в засобах масової інформації;
- видавництво довідково-інформаційних буклетів про туристичну унікальність громади.

Шацька селищна рада, мешканці громади та бізнес мають єдині цілі – добробут громадян та розвиток економіки краю!

Спільна мета – збільшення потоку туриста, покращення інфраструктури та привабливості Шацького краю, за умови не порушення екологічної ситуації регіону.